

Kroz našu zemlju

OSNIVANJE SEKCIJE ZA VOČARSTVO I VINOGRADARSTVO KOD SAVEZA POLJOPRIVREDNO-ŠUMARSKIH KOMORA FNRJ

Dne 8. i 9. IV. o. g. održana je u Beogradu kod Saveza poljoprivredno-šumarskih komora FNRJ osnivačka skupština sekcije za voćarstvo i vinogradarstvo.

Dne 8. IV. skupštinu je otvorio dr. Karlo Briza, stručni sekretar Sekcije za voćarstvo i vinogradarstvo. Prvi dan rada skupštine obrađeni su problemi voćarstva, najprije su održana dva referata, i to referat prof. ing. Adamiča, koji je obradio stanje i perspektivni razvoj voćarstva s posebnim osvrtom na njegov ekonomski značaj za privredu i referat ing. M. Gavrilovića, u kojem je obrađeno stanje šljivarstva. Nakon održanih referata razvila se diskusija o svima problemima koji interesiraju voćarske stručnjake FNRJ. U diskusiji je osim voćarskih stručnjaka iz cijele zemlje (Šerman, Bohutinsky, Savković, Stanković, Adamič, Matković, Stupar, Ristivojević i dr. (uzeo udjela i predsjednik Saveza poljoprivredno-šumarskih komora FNRJ drug Ivan Buković. Drug Buković prikazao je današnje stanje u poljoprivredi te mogućnosti i načine investiranja u poljoprivredi.

Nakon diskusije o problemima voćarstva poslije podne istoga dana prešlo se na pretres pravila stručne

sekcije za voćarstvo i vinogradarstvo. Odlukom većine prisutnih članova (ukupno je bilo prisutno oko 70 učesnika) odlučeno je da se unutar sekcije sastave dva odbora jedan za voćarstvo, u kojem će sudjelovati isključivo voćarski stručnjaci ili bar stručnjaci koji se pretežno bave problemima voćarstva i drugi za vinogradarstvo i vinarstvo sastavljen od stručnjaka za vinogradarstvo i vinarstvo. Kao predsjednik odbora za voćarstvo izabran je Ing. M. Gavrilović, a potpredsjednik Ing. O. Bohutinsky. Za predsjednika vinogradarskog odbora izabran je Ing. S. Dražić, a za potpredsjednika Dr. D. Milisavljević.

Drugog dana rada skupštine održao je referat iz problematike vinogradarstva Dr. K. Briza, i to o stanju i perspektivnom razvoju vinogradarstva i vinarstva s posebnim osvrtom na njihov ekonomski značaj za privredu FNRJ. U diskusiji je istaknuto da treba u sekciji raditi na što bržem donošenju Zakona o unapređenju vinogradarstva i Zakona o vinu.

Na završetku skupštine doneseni su zaključci o radu sekcije, i to zasebno o radu na unapređenju voćarstva, a zasebno o radu na unapređenju vinogradarstva i vinarstva.

Sučević-Šafar

NEŠTO O STOČARSTVU U KOTARU KOČEVJE LRS

Kotar Kočevje zauzima južni dio Slovenije i graniči uz Kupu s kotarom Rijeka. Po svom karakteru i prirodnim uvjetima zauzima stočarstvo, posebice govedarstvo, najistaknutije mjesto u poljoprivredi toga kotara. Od ukupne poljoprivredne površine otpada 84% na livade i pa-

šnjake. U čitavu kotaru uzgaja se sivosmede govedo i to najviše u priplodne svrhe. Najpoznatiji centri za uzgoj priplodne stoke jesu Dobrepolje, Velike Lašče, Sodražica i Ribnica. U tim centrima počelo se organiziranom selekcijom goveda već prije 40 godina. U kotaru postoje i dva

velika državna dobra, koja u posljednje vrijeme zauzimaju u uzgoju kvalitetne rasplodne stoke sve istaknutije mjesto.

Preračunato na odraslu stoku s prosječnom težinom od 500 kg dolazi na 100 stanovnika 50 grla, a na 100 ha poljoprivredne površine 33 grla odrasle stoke. Da bi se što brže postigao veći broj i bolji kvalitet postoji u kotaru dobro organizirana selekcijska služba. U prosjeku je u kotaru 31% umatičenih grla. Taj postotak varira u pojedinim predjelima od 14 do 40% od ukupnog broja goveda. Tako je u Velikim Laščama

40%, u Dobropolju 36%, u Sodražici 30% grla, koja su upisana u matične knjige i kontrolirana na proizvodnju. Za takva grla kaže se, da su rodovna. Prije rata u godinama od 1933. do 1941. bilo je svega 5,3% rodovnih grla, dok je sada dostignuta brojka 31%! Ovo povećanje predstavlja lijep uspjeh. Još su interesantniji podaci o produktivnosti umatičenih grla. U godinama 1933. do 1941. kod 560 do 600 registriranih grla proizvodnja mlijeka kretala se u prosjeku od 2.203 do 2.263 l mlijeka po kravi. Poslije rata stanje se popravilo pa je proizvodnost rasla iz godine u godinu. Evo brojčanih podataka.

godina	broj krava	prosječna muznost u l. mlijeka
1952	1.539	1.907 1 god.
1953	2.137	2.194 "
1954	2.401	2.476 "
1955	2.428	2.629 "
1956	2.450	2.779 "

Kontrolu muznosti provodili su profesionalni asistenti. Dosada se vršila kontrola muznosti po metodi kontrolne godine sa početkom 1. siječnja i završetkom 31. prosinca. U godini 1956 bilo je na kravu u pro-

sjeku 304 muzna dana. S godinom 1957. započeto je metodom kontrole muznosti po laktacijama.

Kako je u kotaru jaki državni sektor u slijedećem je prikazana muznost po sektorima:

Broj krava i prosječna muznost po godinama:

	1952		1953		1954		1955		1956	
	broj	muznost	broj	muznost	broj	muznost	broj	muznost	broj	muznost
A	573	1.901	530	2.476	896	2.721	843	3.083	878	3.012
B	1.020	1.914	1.607	2.051	1.505	2.269	1.595	2.431	1.672	2.597
C	1.593	1.907	2.137	2.194	2.401	2.476	2.428	2.629	2.450	2.776

A = državni sektor, B = privatni sektor, C = prosjek u kotaru.

U 1956. godini bilo je preko 50% grla s muznošću preko 2.800 l mlijeka a 11% sa preko 4.000 litara mlijeka. Muznost šest najboljih krava varirala je od 4.715 do 7.063 litara mlijeka. Značajno je, da je bila ove godine godišnja muznost poznate krave »Bistre« R 9 na trećem mjestu sa 6.315 l mlijeka, dok je njezina laktacijska muznost u 305 dana preko 8.000 l mlijeka.

Masnoća mlijeka bila je u 1956. godini u prosjeku 3,65%. Nekoliko grla bilo je još s masnoćom manjom od 3,5% ali je zaključeno da se takva grla brišu iz matičnih knjiga.

Zbog poboljšanja osnovnog stada goveda redovito se propagira i izvođa izmjena slabijih grla s kvalitetnijim. Takvim sistematskim radom

postignuta je prosječna muznost svih krava u kotaru cca 2.000 litara, dok je prije 4 godine bila još oko 1.400 litara. Prirodno jest, da je takvu napretku pomogao osim stručne selekcijske službe i obiman rad na poboljšanju krmne osnove, pravilnija i ekonomičnija ishrana i sam postupak oko uzgoja i držanja stoke. Osim vlastitih potreba proizvodi se stalno i veliki broj priplodne stoke i za potrebe drugih krajeva, kako za Sloveniju, tako i za druge republike. Tako je u godini 1956. prodano u priplodne svrhe 667 umatičenih grla, dok je bila ponuda skoro dvostruka. Od tog broja prodano je za potrebe republike Makedonije, Srbije i Bosne i Hercegovine preko 70% a 35% rasplodnih grla izvezeno je u Grčku. Vrijedno je napomenuti, da je ipak išlo oko 600 umatičenih grla (krave,

junice i bičići) u klaonice. To je velika šteta, pogotovu, kad se zna, da u našoj zemlji postoje još velika područja, gdje bi trebalo vršiti postepeno oplemenjivanje domaće stoke kvalitetnijim grlima.

Tim člankom htjelo se u kratkim crtama prikazati stanje stočarstva u kotaru Kočevje kao i mogućnosti prodaje u rasplodne svrhe za krajeve, u kojima je odlučeno da se širi sivosmeda pasmina goveda.

Ing. Zorc Anton

VIJESTI IZ UDRUŽENJA POLJOPRIVREDNIH DOBARA HRVATSKE

Perspektivni razvoj i investiciona izgradnja poljoprivrednih dobara

U dogleđnoj perspektivi trebaju krupna gospodarstva povećati svoju proizvodnju za dva do tri puta. Da bi ostvarili taj zadatak, potrebno je provesti niz organizaciono-tehničkih mjera, izvršiti izmjene u tehnološkom procesu i utvrditi pravilan smjer razvoja gospodarstva. Osim potrebne orijentacije na specijalizaciju proizvodnje, na opskrbu potrebnom mehanizacijom, na povećanje stočnog fonda, na izradu meliorativnog sistema, primjenu nagrađivanja po jedinici proizvoda u svim granama i s tim u vezi postavljanja nove organizacije rada, za pravilnu izgradnju i razvoj svakog krupnog gospodarstva od osnovne je važnosti razrada perspektivnog programa.

Donošenjem perspektivnog programa svoga razvitka svako krupno gospodarstvo obračunava sa svaštarsvom, usmjeruje svoje proizvodne i organizacione napore u točno određenom pravcu, i u tom pravcu mobilizira sva raspoloživa sredstva. Polazeći od analize sadašnjeg stanja i određivanja smjera i obima proizvodnje koji treba postići kroz određeno vrijeme, krupna gospodarstva trebaju što prije pristupiti izradi perspektivnog programa.

Na temelju utvrđene specijalizacije proizvodnje i izrađenih kalkulacija za pojedine proizvode, utvrđivanjem financijskog rezultata i rentabiliteta postavljenog programa, trebat će odrediti i potrebna ulaganja kao i dinamiku ulaganja po godinama, što će sve obuhvatiti program investicione izgradnje.

Da bi se olakšao rad rukovodnicima i stručnjacima na poljoprivrednim dobrima oko izrade perspektivnog programa, kao i investi-

cionih elaborata, Udruženje poljoprivrednih dobara Hrvatske izdalo je materijale, koji obrađuju primjer i metodiku izrade perspektivnog programa, investicionog elaborata i zahtjeva za dobivanje investicionih kredita.

Nakon održanih savjetovanja po pojedinim proizvodnim rajonima, te utvrđivanjem osnovnih smjernica u razvoju krupnih gospodarstava, izdavanjem potrebnih materijala s primjerima izrade ovih programa, Udruženje je omogućilo, da sva poljoprivredna dobra Hrvatske još u ovoj godini izrade svoj perspektivni program i da se pripreme za investicionu izgradnju u narednim godinama. Usmjeravanjem svoje proizvodnje i izgradnje na temelju solidnog i realnog perspektivnog programa, naša će poljoprivredna gospodarstva zaista postati osnovni društveni nosioci modernih proizvodnih procesa i napredne poljoprivrede.

Rezultati kontrole proizvodnje goveda u 1956. god. na poljoprivrednim dobrima NRH

I ove je godine »Centar za kontrolu mliječnosti i selekciju goveda na poljoprivrednim dobrima NRH« koji je osnovan prije dvije godine pri Udruženju dobara, objavio rezultate kontrole mliječnosti i rada na selekciji goveda u godini 1956.

Prosječna proizvodnja mlijeka po kravi godišnje na svima stadima poljoprivrednih dobara kretala se:

- 1954. godine — 2.305 kg mlijeka
- 1955. godine — 2.605 kg mlijeka
- 1956. godine — 2.670 kg mlijeka

Prema tome prosječna mliječnost krava na poljoprivrednim dobrima u stalnom je porastu, a u usporedbi sa stanjem prije 5—6 godina, mliječnost je povišena u prosjeku za 1.000 kg mlijeka po kravi na godinu.

Najbolju prosječnu muznost u godini 1956. postigla je kod simentalaca PU »Brestovac« (»Belje«) sa 4.126 kg, kod crno-šarog goveda opet PU »Brestovac« sa 4.543 kg, kod smeđeg goveda P. D. »Raša« sa 3559 kg, kod sivog goveda P. D. »Vrana« sa 2.593 kg i t. d.

Od preko 5.500 kontroliranih krava simentalске, frizijske i montafonske pasmine oko 10% ima mliječnost preko 4.000 kg na godinu.

Svi ostali podaci u vezi s uzgojno-seleksijskim radom u govedarstvu na poljoprivrednim dobrima (struktura stada, prosječna mliječnost, sadržaj masti, struktura krava po dobi, ritam teljenja, rang lista najboljih muzara, umjetno osjemenjivanje i dr.) sadržani su u posebnoj publikaciji »Rezultati uzgojno seleksijskog rada u govedarstvu na poljoprivrednim dobrima Hrvatske za godinu 1956.«, koju je izdalo Udruženje dobara. Ovakve publikacije objavljene su za 1954. i 1955. godinu.

Isto tako Udruženje objavljuje i godišnje rezultate o uzgojno seleksijskom radu u svinjogojstvu i ovčarstvu.

Siliranje velikih količina zelene krme

Preko dvije godine pojačana su nastojanja na poljoprivrednim dobrima Hrvatske za siliranje što većih količina zelene krme. Dosada su postignuti dobri rezultati i ova akcija poprima sve šire razmjere.

Centralni problem razvitka govedarstva na poljoprivrednim dobrima jest konzerviranje krmnog bilja, a s tim u vezi i mehanizacija ovog konzerviranja. Tek izborom najrentabilnijih kultura za ishranu stoke, dobivanjem najvećih prinosa, te potpunom mehanizacijom košnje i konzerviranja, možemo povisiti govedarstvo kako brojčano, tako i po prinosu i rentabilitetu. Tada ćemo imati i dovoljne količine stajskog gnoja, potrebnog za visoke prinose na oranicama.

Prema prinosima krmnih jedinica i bjelančevina po jedinici površine, 1 kg silaže dvostruko je jeftiniji nego sijeno — iz razloga, što sušenjem gubimo oko 50% hranjivih tvari, a siliranjem samo do 15%. Osim toga kod sušenja sijena trošimo više radne snage.

Moderna ishrana goveda znatno smanjuje količine sijena u dnevnom obroku, a preporučuje znatno veće količine silaže. Moderan obrok (zimski) za kravu muzaru od 15 do 20 litara mlijeka treba sadržavati: 40 kg travne silaže, 3 kg sijena, do 2 kg koncentrata i do 3 kg suhih repinih rezanaca.

Udruženje je putem »Biltena« tokom posljednjih godina u sezoni siliranja davalo potrebne upute za spremanje kvalitetne silaže. U tu je svrhu izdalo i nacрте običnih rovnih silosa, koji sadrže oko 25 vagona silaže i dalo napomene u vezi siliranja naročito onih krmiva, koja sadrže mnogo bjelančevina, kao što su lucerna i djetelina. Na većem broju poljoprivrednih dobara podignuti su trench-silos, u kojima će se konzervirati znatne količine stočne hrane za zimsku ishranu.

Vinogradarsko-vinarski problemi pred proizvođačima

Na inicijativu Vinogradarsko-voćarske sekcije Udruženja održavaju se povremeno savjetovanja vinogradarskih stručnjaka NRH u cilju upoznavanja aktuelnih problema i izmjene iskustava. Tako je od 7. do 9. svibnja o. g. održano savjetovanje u Poreču, na kojem je sudjelovao veliki broj predstavnika proizvođačkih organizacija, zatim fakulteta i zavoda, sekretarijata za poljoprivredu i drugih organizacija.

Potreba osnivanja sekcija proizišla je iz činjenice, da su upravo poljoprivredna dobra nosioci suvremene vinogradarsko-vinarske proizvodnje. Na velikim površinama uz značajna ulaganja društvenih sredstava podignuti su nasadi vinograda na suvremenim principima. Zadaci i odgovornost, koji su se postavili pred stručnjake ovih objekata nisu bili jednostavni, tim više, jer nije bilo vlastitih iskustava. Polazeći od činjenice, da upravo ovi objekti tre-

baju preuzeti ulogu primjera za modernu i racionalnu proizvodnju, a s obzirom da se u toku rada stječu velika iskustva, prenošenje iskustava kao i raspravljanje o problemima i teškoćama u radu, upoznavanje dostignuća u naprednim zemljama, sve je to postalo predmet raspravljanja na savjetovanjima vinogradara.

Savjetovanje u Poreču značajno je i stoga, što je imalo karakter povezivanja nauke i prakse. Na temelju referata naučnih radnika s područja vinogradarstva-vinarstva i diskusije s tim u vezi mnoga su pitanja raspravljena, odnosno utvrđeno je, što bi još trebalo praksom provjeriti.

Na savjetovanju održan je niz značajnih referata, Dr. Ž. Kovačević održao je predavanje o štetnicima vinove loze, prof. dr. Nikola Šerman o suvremenoj vinifikaciji, prof. dr. J. Kišpatić o problemima zaštite vinove loze od bolesti. O radu Zavoda za vinarstvo i vinogradarstvo podnijeli su iscrpne prikaze ing. M. Peretić i Z. Turković. O ulozi zadržu u razvoju vinogradarstva govorio je Ante Bojanić, predsjednik Zadružnog vinogradarskog poslovnog saveza NRH. (Poblži podaci o ovim predavanjima mogu se naći u «Biltenu» Udruženja br. 11/57 od 1. VI. 1957. god.).

Na kraju savjetovanja donesen je niz zaključaka i određeni su problemi, koje će trebati raspraviti na idućem savjetovanju, koje će se održati na području Dalmacije. Tako su predviđene slijedeće teme: analiza instrumenata, koji utječu na cijenu vina, prerada grožđa i njega vina, određivanje i utvrđivanje sortimenata po proizvodnim rajonima, tipovi mehanizacije i najnovija iskustva, te organizacija proizvodnih pokusa na visoke prinose.

Interes poljoprivrednih dobara za sjetvu talijanskih sorata pšenice

Na većem broju poljoprivrednih dobara vrše se pokusi s nekoliko sorata talijanskih pšenica, da bi se ispitalo, koje bi sorte najbolje odgovarale našim uvjetima. Nekoja poljoprivredna dobra («Belje», zatim dobra u Istri i Dalmaciji) imaju vlastita iskustva s talijanskim sor-

tama i postigla su značajne rezultate. Ovogodišnji pokusi moći će u pogledu odabiranja prikladnih sorata talijanske pšenice poslužiti, da se na jesen 1957. godine na većim površinama zasiju one sorte, koje su u našim uvjetima dale najbolje prinose.

Na inicijativu Saveza poljoprivredno-šumarskih komora FNJRJ pokrenuta je akcija, da se u jesen 1957. godine na većim površinama zasiju talijanske sorte pšenice. Budući da se ovogodišnjim pokusima nije još utvrdila ozimost, t. j. otpornost prema zimi, to će Savezni fond za unapređenje poljoprivrede snositi riziko kod sjetve na taj način, što će proizvođačima naknaditi iznos koštanja kupljenog sjemena za one površine, koje bi zbog eventualnog smrzavanja usjeva trebalo preorati u 1958. godini. Kao uvjet za dobivanje sjemena talijanskih sorata pšenice za sisanje na većim površinama postavljena je obveza, da će proizvođači provoditi sve one agrotehničke mjere, koje republička komisija bude propisala za talijanske sorte pšenice. Postoji jedino ograničenje za sjeverne rajone, na kojima će se dopustiti sisanje talijanskih sorata pšenice na svega 10.000 ha.

Poljoprivredna dobra NRH pokazala su veliki interes za ovu akciju, te su prijavila za jesensku sjetvu talijanskih sorata pšenice površine od 2.400 ha s potrebom sjemena od oko 4.800 mtc. Ako se uzmu u obzir dosadašnje prosječne površine pod pšenicom na poljoprivrednim dobrima NRH (12.000 ha), tada će na jesen 1957. god. oko 20% površina pod pšenicom biti zasijano talijanskim sortama. Očekuje se, da će i ova akcija znatno pridonijeti povećanju prinosa pšenice po jedinici površine na krupnim gospodarstvima.

Stjecanje kvalifikacija poljoprivrednih radnika

Poznata je činjenica, da je u poljoprivredi — u odnosu na ostale grane privrede — najmanji postotak kvalificiranih, odnosno visokokvalificiranih radnika. S obzirom na sve veću specijalizaciju proizvodnje, mehanizaciju i organizaciono sredenje poljoprivrednih gospodarstava,

kao jedan od najvažnijih zadataka postavlja se pitanje okvalificiranja poljoprivrednih radnika.

Prema sadašnjim propisima poljoprivredni radnici mogu steći kvalifikacije praktičnim radom na gospodarstvu uz polaganje odgovarajućeg stručnog ispita. S tim u vezi pri određenim Narodnim odborima kotareva postoje komisije za polaganje ispita za kvalificiranog, odnosno visokokvalificiranog radnika. Komisije za kvalificirane radnike postoje kod Narodnih odbora kotara: Daruvar, Dubrovnik, Gospić, Križevci, Makarska, Našice, Osijek, Pula, Sisak, Slav. Požega, Split, Šibenik, Varaždin, Vinkovci, Virovitica, Zadar i Zagreb; za visokokvalificirane poljoprivredne radnike pri Narodnom odboru kotara: Gospić, Križevci, Osijek, Pula, Slav. Požega, Split i Zagreb.

Radnici, koji žele steći kvalifikaciju, trebaju imati određen broj godina radnog staža na poljoprivrednim radovima i položiti ispit, koji se sastoji od praktičnog i teoretskog dijela. Da bi se olakšalo spremanje radnika, za ispite Udruženje je izdalo skripta (priručnike) za sve predmete pojedinih zanimanja kako iz općih, tako i iz stručnih predmeta.

Skripte su izrađene za kvalificirane i visokokvalificirane radnike. U poljoprivrednoj struci mogu se steći kvalifikacije za slijedeća zanimanja: ratar, vinogradar, voćar, povrćar (vrtlar), traktorist, podrumar, govedar, svinjar, konjar, ovčar, peradar, ribnjačar. Za sva ova zanimanja postoje skripta, a isto tako i za opće predmete, koje treba polagati svaki radnik: hrvatski jezik, osnovi kemije i biologije, računstvo i geometrija, ustav i radno zakonodavstvo, organizacija poduzeća i higijensko-tehnička zaštita pri radu.

Prema dosadašnjim podacima samo u toku zime 1956/57. oko 600 poljoprivrednih radnika položilo je ispite i steklo kvalifikacije. Po prestanku većih poljoprivrednih radova moći će se ove jeseni i zime pristupiti još većem osposobljavanju radnika za polaganje ispita, tako da će postojeći stalni radnici na gospodarstvima, koji imaju potreban staž i praktično znanje, polaganjem ispita steći kvalifikaciju, odnosno visoku kvalifikaciju. Za što uspješnije provođenje ove akcije trebat će se založiti sama gospodarstva, sindikalne podružnice, a Udruženje sa svoje strane pružit će kao i dosada potrebnu pomoć.

S. M.

IZ POLJOPRIVREDNE KOMORE

Provedba proizvodnih pokusa u poljoprivrednoj proizvodnji značajan je doprinos za ostvarenje optimalne proizvodnje

U Republičkom fondu za unapređenje poljoprivrede za ovu godinu predviđeno je 50 milijuna dinara za provedbu produkcionih pokusa. Cilj je ovih pokusa, da se rezultati rada naučno istraživačkih ustanova provjere u proizvodnim uvjetima, kako bi se došlo do najboljih proizvodnih procesa, koji će omogućiti postizavanje maksimalnih prinosa u svim granama poljoprivredne djelatnosti.

Provedbom ovakvih pokusa rezultati rada naših naučno-istraživačkih ustanova unositi će se u široku praksu, a provjereni rezultati, koji će se dobivati u proizvodnim uvjetima i u zajednici s našim najboljim dobrima i zadružnim ekonomijama

brzo će se širiti u praksu u cilju postizavanja maksimalnih prinosa.

U ovome radu sudjeluju naučno-istraživačke ustanove i proizvođači, te se u tome radu uzajamno potpomažu. Naučno-istraživačke ustanove u stvari razrađuju čitav proizvodni proces u cilju postizavanja maksimalne proizvodnje po jedinici površine, a istodobno one rukovode izvođenjem ovih pokusa. Pomenute ustanove dužne su pomoći i pratiti cjelokupno izvođenje čitavog proizvodnog procesa, kako bi u slučaju opravdane nemogućnosti izvršenja propisanih mjera mogli izvršiti stručnu, ali nužnu promjenu. One istodobno snose i punu odgovornost za provedbu ovakvih pokusa.